

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Керезваса Івана Анатолійовича «Управління інноваційним розвитком
підприємств регіону з урахуванням їх промислових ризиків», подану на
здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
051 – Економіка (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»)

1. Ступінь актуальності обраної теми

Незважаючи на значущість проблеми управління ризиками, проведений аналіз виробничої сфери показує низьку ефективність ризик-менеджменту в підприємницьких структурах. Основною причиною є слабка інтеграція ризик-менеджменту із загальною системою управління. Управління ризиками розглядається як автономна система, ізольована від основних видів діяльності підприємств регіону. Такий підхід може призвести до неефективного оцінювання ризиків, а отже, до значних втрат або банкрутства. Необхідно вдосконалювати систему управління ризиками, інтегруючи її в ключові бізнес-процеси та враховуючи під час ухвалення рішень. Процес інтеграції управління ризиками для підприємницьких структур пов'язаний із низкою організаційних, методичних, технічних проблем, розв'язання яких може призвести до додаткових необґрунтованих витрат і спричинити за собою відволікання коштів від основної діяльності та зрештою негативно позначитися на розвитку підприємств. Тому процес інтеграції управління ризиками в систему управління потребує розроблення нових методик, практичних рекомендацій і додаткового інструментарію, що є частиною актуального наукового напрямку розвитку теорії та методології ризик-менеджменту.

Зважаючи на важливість вирішення означених питань тема дисертаційної роботи Керезваса Івана Анатолійовича є актуальною, а виконане дослідження є важливим кроком у розробці та впровадженні рекомендації щодо інноваційного розвитку промислових підприємств.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану наукових досліджень Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. У процесі виконання дослідження на тему «Інноваційні стратегії управління

бізнес-процесами суб'єктів підприємництва» (номер державної реєстрації 0121U109191, 20121-2025 рр.) автором розроблено комплексну модель для подолання незбалансованості та підвищення результативності інновацій, що впроваджуються.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

За результатами вивчення матеріалів дисертації, ознайомлення з публікаціями дисертанта можна зробити такі висновки.

Наукові положення висвітлені в роботі є достатньо обґрунтованими та достовірними, змістовними і несуперечливими. Логіка дослідження є цілком зрозумілою та легко може бути простежена – від дослідження взаємозв'язку категорій понятійного апарату дослідження в умовах нестабільної діяльності промислових підприємств до моделювання стійких організаційних форм реалізації інноваційних стратегій. Висновки дисертаційної роботи є обґрунтованими, вони пройшли належну апробацію.

Теоретичною основою дослідження послуговували фундаментальні положення та наукові праці вітчизняних і закордонних учених у галузі розвитку продуктивних сил та регіональної економіки, теорій регіонального менеджменту.

Положення дисертаційної роботи викладено в логічній послідовності та всебічно обґрунтовані. Висновки є логічним завершенням і загальним підсумком здійснених автором досліджень. Зміст дисертації Керезваса Івана Анатолійовича свідчить про достатнє володіння автором методами економічних досліджень, що дозволило провести глибокий аналіз проблеми забезпечення інноваційного розвитку підприємств регіону з урахуванням їх промислових ризиків, зробити відповідні висновки та довести їх обґрунтованість.

У вирішенні поставлених у дисертації завдань автором використано широке коло сучасних методів дослідження. Особливої уваги заслуговує застосування діалектичний, системний, логічний та історичний методи

наукового пізнання, структурно-логічний, історико-логічний, наукової абстракції, аналізу й синтезу, систематизації та класифікації, економіко-статистичного та порівняльного аналізу, кореляційно-регресійного аналізу, системно-структурного аналізу і моделювання, комплексного емпірико-прикладного аналізу.

Достовірність отриманих результатів, висновків та рекомендацій підтверджується теоретичним обґрунтуванням базових положень інноваційного розвитку промислових підприємств, опрацюванням автором значної кількості фахової літератури, використанням теоретичних положень теорії регіонального розвитку для обґрунтування концепції організаційно-економічного забезпечення розвитку. Використанням у дослідженні офіційних статистичних даних, застосуванням методів діагностики, апробацією результатів дослідження на міжнародних наукових конференціях, упровадженням результатів дослідження в діяльності промислових підприємств.

Вищезазначене дозволяє зробити висновок про обґрунтованість і достовірність, представлених у дисертаційній роботі наукових положень висновків і рекомендацій, про високий науковий рівень та наукову підготовленість здобувача.

3. Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Теоретичні положення, які викладено в дисертаційній роботі, дозволили сформулювати сукупність результатів, які можна вважати науковою новизною поданого дослідження, а саме:

вперше в процесі управління ризиками виокремлено новий елемент – ризик-орієнтовану культуру, що сприятиме інтеграції управління ризиком в оцінювання ефективності діяльності підприємств регіону;

удосконалено науково-методичний підхід до виділення стадій інноваційної діяльності, виходячи з особливостей її реалізації в сучасних умовах, які враховують подвійну природу інноваційних змін як імпульсу

якісного розвитку системи та джерела виникнення обурень та зростання ентропії, що активізує інноваційну діяльність та дестабілізує стійкість інноваційного розвитку, що долається у процесі управління;

удосконалено модель інноваційних промислових ризиків господарської системи, що дозволить реалізувати новий підхід в управлінні інноваційною діяльністю на основі узгодженого та збалансованого інноваційного розвитку виробничого потенціалу;

набув подальшого розвитку стратегічний підхід до управління ризиками, в якому визначено місце та роль ризик-менеджменту в загальній системі управління на підприємствах регіону та виділено нові елементи, що вплине на реалізацію стратегії та досягнення цілей підприємства;

розвинуто методологію дослідження інноваційної діяльності господарських систем, що дозволило виявити особливості управління інноваційною діяльністю;

запроваджено адаптивну модель управління інноваційними промисловими ризиками, основу якої складає багатоваріантність розвитку подій, що дозволяє адаптувати її під особливості інноваційної діяльності різних підприємств регіону;

розвинуто аналітичний підхід до оцінювання інноваційних проектів, який доповнено визначенням шкоди від уповільнення чи призупинення інноваційної діяльності в умовах настання обурювальних дій, що дозволить підвищити ефективність управління інноваційними промисловими ризиками підприємств регіону.

Проведений аналіз положень наукової новизни, розробок, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи дозволяє встановити, що такі положення відповідають вимогам щодо обґрунтованості, наукової новизни, вірогідності, представляють собою самостійні розробки автора, мають наукову цінність та практичну значущість і відповідають вимогам, які висуваються до дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

4. Теоретичне та практичне значення роботи, використання результатів дослідження

Одержані результати та практичні рекомендації становлять методичну основу управління інноваційним розвитком підприємств регіону з урахуванням їх промислових ризиків. До результатів, що мають найбільше практичне значення, належать: методичний інструментарій комплексного оцінювання ризик-менеджменту; комплексна модель для подолання незбалансованості та підвищення результативності інновацій, що впроваджуються; комплекс управлінських заходів підвищення ефективності управління інноваційними промисловими ризиками підприємств регіону.

Результати дисертаційної роботи використано у практичній діяльності ТОВ «Торговий Дім "Р-Трейд"»; ТОВ «Старвей Груп», ПВП «Союзергоремонт», а також у освітньому процесі Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка Міністерства освіти і науки України під час викладання дисциплін «Стратегічний інноваційний облік, контроль і аналіз», «Економіка та організація інноваційної діяльності», «Сталий розвиток».

5. Оцінка змісту та завершеності дисертації

Аналіз змісту дисертації, опублікованих праць підтверджує достатній ступінь завершеності наукових розробок, обґрунтованим змістом висновків і рекомендацій, що містяться в дисертації і виносяться на захист.

Дисертаційна робота характеризується науковим стилем викладення. Розділи та підрозділи дисертації представлено в логічному зв'язку і послідовності. Викладені результати достатньо повно обґрунтовано та аргументовано. Зміст дисертації відповідає спеціальності 051 «Економіка». Мета дослідження відповідає темі дисертаційної роботи.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст роботи викладено на 185 сторінках. Список використаних джерел містить 325 найменувань.

Усі розділи та підрозділи дисертаційної роботи містять результати, які становлять суттєвий науковий інтерес, є обґрунтованими та достовірними.

Сукупність розглянутих обставин, проведений аналіз положень, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи дозволяє стверджувати, що вони є достовірними та обґрунтованими, а дисертація – завершеною.

6. Повнота викладення основних положень, висновків і рекомендацій дисертації в наукових працях зарахованих за темою дисертації

Основні результати дослідження опубліковані в 12 наукових працях, серед яких 6 статей – у наукових фахових виданнях, 1 стаття – у виданні, що індексується в наукометричних базах Scopus та Web of Science, 5 публікацій – у матеріалах наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій – 7,1 д.а., з яких особисто здобувачеві належать 4,9 д.а. Опубліковані праці відображають зміст дисертації. Кількість та обсяг друкованих праць дають авторові право на публічний захист дисертації. У роботах, опублікованих у співавторстві, зазначено особистий внесок здобувача. Результати досліджень пройшли достатню апробацію на науково-практичних конференціях різного рівня.

7. Дотримання норм академічної доброчесності.

Аналіз матеріалів дисертації та наукових публікацій здобувача, у яких висвітлені основні наукові результати дисертаційного дослідження, не дає підстав констатувати допущення порушень академічної доброчесності. Дисертація містить посилання на джерела інформації за кожним випадком використання ідеї, розробок, тверджень, відомостей; відповідає нормам законодавства.

8. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

У цілому є всі підстави результати дисертаційної роботи оцінити позитивно. Втім, незважаючи на загальну позитивну оцінку, вважаю за доцільне висловити такі зауваження.

1. У роботі недостатньо уваги приділено сутності понять «розвиток» та «ризик-менеджмент». Такий аналіз був би доцільним з погляду розуміння сутності та відмінності між аналізованими поняттями.

2. Модель інноваційних промислових ризиків господарської системи, яка, відповідно до наукової новизни, в якості регулятора інноваційної діяльності містить зміну стану функціональної живучості, недостатнім чином обґрунтовано. Що саме послугувало підґрунтям вибору саме такої характеристики в якості регулятора інноваційної діяльності? Це потребує додаткових пояснень.

3. Запропоновані автором показники, що характеризують стан та інноваційні можливості розвитку складових виробничого потенціалу підприємств регіону (додаток Д), на нашу думку, є достатньо загальними та теоретичними. Не зрозуміло чому автор вказує на їх прикладну характеристику, адже прикладні інструменти, які можна застосовувати в організаційній та економічній підсистемах механізму інноваційного розвитку підприємства автором не розроблено.

4. У дослідженні виділено новий елемент у процесі управління ризиками – ризик-орієнтована культура та зазначено, що це вплине на реалізацію стратегії та досягнення цілей підприємства. Але незрозуміло, яке місце вона посідає в механізмі управління інноваційним розвитком підприємства.

5. Дискусійним є питання щодо виявлених та узагальнених закономірностей інноваційного розвитку підприємств регіону (підрозділ 1.2).

Зазначені зауваження не зменшують загальну високу оцінку дисертаційної роботи.

9. Загальна оцінка дисертаційної роботи та її відповідність чинним вимогам

Дисертаційна робота Керезваса Івана Анатолійовича є завершеним логічно побудованим науковим дослідженням, результатом якого є вирішення актуального науково-практичного завдання щодо управління інноваційним розвитком підприємств регіону з урахуванням їх промислових ризиків. Вибрана для дослідження тема є актуальною. Поставлена мета дисертаційної роботи є досягнутою, а сформульовані завдання – виконаними. Результатам,

висновкам та рекомендаціям дисертаційної роботи властиві наукова новизна та практична значущість. Робота виконана на високому теоретичному рівні з використанням сучасних теоретичних положень і сукупності методів наукового дослідження. Дисертаційну роботу написано науковим стилем, державною мовою.

Наукові результати, що містяться в дисертаційній роботі, відповідають спеціальності 051 «Економіка», за якою робота подана до захисту.

За результатами аналізу дисертаційної роботи на підставі змісту відгуку вважаю, що дисертаційна робота Керезваса Івана Анатолійовича «Управління інноваційним розвитком підприємств регіону з урахуванням їх промислових ризиків» за рівнем наукової новизни отриманих результатів, практичною значущістю таких результатів, якістю проведених досліджень та стилем викладання положень роботи відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та основними положеннями «Вимог до оформлення дисертації» (затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40), а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 Економіка.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
в.о. зав. кафедри підприємництва,
логістики та менеджменту

Вінницького національного технічного
університету

Міністерства освіти і науки України

Вчений секретар ВНТУ

к.т.н., доцент

Вікторія БОКОВЕЦЬ

Інна ВІШТАК